

မြန်မာနိုင်ငံ - နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများအား ကုစားမှုများပေးရန်၊ လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုကို ကာကွယ်ရန်၊ အစီရင်ခံစာအသစ်သည် အခွင့်အရေးအတွက်လှုပ်ရှားသူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများအား ဖမ်းဆီးမှုနှင့် နှိပ်စက်မှုများအား ဖော်ထုတ်ပေးထားပါသည်။

(ရန်ကုန်မြို့၊ ဧပြီလ ၂၃ ရက်၊ ၂၀၂၀ ခုနှစ်) - မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်မှုအား အကာအကွယ်ပေးခြင်း၊ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားအားလုံးအား လွတ်ပေးခြင်းနှင့် မတရားဖမ်းဆီးထိန်းသိမ်း ထားခြင်းခံရသူ မည်သူ့ကိုမဆို ပြန်လည်ကုစားပေးခြင်းများ ပြုလုပ်သင့်သည်ဟု အသံနှင့် Fortify Rights တို့မှ ယနေ့တွင်ထုတ်ပြန်သည့် အစီရင်ခံစာတွင် ပြောပြထားသည်။ ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့က မြန်မာနိုင်ငံတွင် သမ္မတ၏ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်နှင့် အကျဉ်းသား ၂၅၀၀၀ ကျော်အား လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ အနည်းဆုံး ၁၈၂ ဦးမှာ ထောင်ထဲတွင်ရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး နိုင်ငံတော်အစိုးရက နိုင်ငံတကာဥပဒေနှင့်အညီ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများကို ထိရောက်သော ကုစားမှုများပေးအပ်ရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပါသည်။

ဤပူးတွဲ အစီရင်ခံစာအသစ်သည် "ကျွန်တော်တို့၏ အိမ်မက်များသည် ကျောင်းသားများအားလုံး အတွက်ဖြစ်သည်" (မြန်မာနိုင်ငံ၊ မန္တလေးမြို့ရှိ ကျောင်းသားများ၏အခွင့်အရေးများအား ချိုးဖောက်ခြင်း၊ မြန်မာအာဏာပိုင်များမှ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများအား မတရားဖမ်းဆီးခြင်း၊ ကျောင်းသားများ ထောင်အတွင်းရှိနေစဉ် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း နှင့် ကျောင်းသားများ၏ အခွင့်အရေးများဖြစ်သော လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်များအား တားဆီးခဲ့ခြင်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ထိခိုက်ခံခဲ့ရသည့် ကျောင်းသားများနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ်တွင် လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ရခဲ့သော သို့မဟုတ် လွတ်မြောက်ခဲ့သော ရာပေါင်းများစွာသော အခြားနိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများ (လွန်ခဲ့သော အပတ်တွင်လွတ်မြောက်သွားသူများအပါအဝင်) အတွက် ပြန်လည်ကုစားမှုများပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့ပါသည်။

"လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်နဲ့ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်များကို အာမခံချက်မပေးတဲ့အတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူတွေ အတွက် စစ်မှန်တဲ့ ဒီမိုကရေစီနဲ့ လွတ်လပ်ခွင့်တွေဟာ အလှမ်းဝေးစွာရှိနေပါတယ်"ဟု အသံကို ပူးတွဲ တည်ထောင်ခဲ့သူ ကိုရဲဝေဖြိုးအောင်က ပြောခဲ့ပါသည်။ "ဒီအစား အရပ်သားအစိုးရဟာ ကျောင်းသားများ၏ လှုပ်ရှားမှုများအတွက် နေရာကျဉ်းမြောင်းအောင် ဆက်လက်ပြုလုပ်နေပါတယ်။"

Covid-19 ကူးစက်ရောဂါကြောင့် အကျဉ်းသားများကို လွှတ်ပေးရန်တောင်းဆိုမှုအရ သမ္မတ ဦးဝင်းမြင့်မှ ဧပြီလ ၁၇ ရက်နေ့တွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၁၈ ဦးအပါအဝင် အကျဉ်းသားပေါင်း ၂၄၈၀၀ ကျော်ကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် ၂၀၁၅ ခုနှစ်မှစ၍ အကျဉ်းထောင်များမှ လွတ်မြောက်လာသော နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသား ၇၄၀ ကျော်အား အစိုးရအနေဖြင့် ပြန်လည်ကုစားမှုများနှင့် တရား မျှတမှုများ ပေးရန်ပျက်ကွက်နေခဲ့သည်။

နှစ်စဉ် အထွေထွေလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အား ထုတ်ပြန်ခဲ့သော်လည်း မြန်မာအစိုးရသည် တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ သတင်းစာဆရာများနှင့် အခြားသူများအား သူတို့၏အခွင့်အရေး ထုတ်ဖော်ခြင်းအတွက် ဆက်လက် ဖမ်းဆီး၊ ချုပ်နှောင်ပြီး ထောင်ချနေဆဲဖြစ်သည်။

စာမျက်နှာ ၆၀ ပါသော အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် Fortify Rights တို့၏ အစီရင်ခံစာသည် တစ်နှစ်တာကြာသော ပူးတွဲစုံစမ်း စစ်ဆေးမှု အပေါ်အခြေခံထားပါသည်။ မန္တလေးတိုင်းရှိ ရတနာပုံတက္ကသိုလ်တွင် လုံခြုံရေးအစီအစဉ်များ ပိုမိုထားရှိရန် ကျောင်းသားများ၏ ဆန္ဒပြပွဲများကို မြန်မာအစိုးရနှင့် တက္ကသိုလ်အရာရှိများမှ တားဆီးခဲ့ပုံကို အစီရင်ခံစာတွင် မှတ်တမ်းတင်ထားသည်။ ကျောင်းသားများသည် မတရားဖမ်းဆီးခြင်းကို ခံခဲ့ရပြီး ရက်ပေါင်း ၈၀ ကျော်ထောင်ထဲတွင် နေခဲ့ရသည်။ အချို့ကို ထောင်ထဲတွင် အကျဉ်းထောင်အစောင့်များက ရိုက်နှက်ခြင်းခံခဲ့ရသည်ကို ဖော်ပြထားသည်။ ထောင်မှလွတ်လာသည့်အခါ အစိုးရသည် ကျောင်းသားများကို လုံလောက်သည့် ပြန်လည်ကုစားမှုတစ်ခုပေးရန် သို့မဟုတ် ထောင်စောင့်များက ရိုက်နှက်ခြင်းနှင့် ပါတ်သက်၍ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု၏ ရလဒ်များကို ဝေမျှပေးရန် ပျက်ကွက်ခဲ့သည်။

ဤကိစ္စသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ များစွာဖြစ်ပွားသော အခြားကိစ္စများအတွက် ကိုယ်စားပြုပါသည်။

"COVID-19 ရောဂါအကျပ်အတည်း ပိုမိုနက်ရှိုင်းလာတာနဲ့အမျှ အစိုးရက နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားတွေကို လွတ်ပေးပြီး အခြေခံအခွင့်အရေးတွေကို လိုက်နာဖို့ အလွန်အရေးကြီးပါတယ်"ဟု ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) ၏ အမှုဆောင်ညွှန်ကြားရေးမှူး အေမီစမစ် Amy Smith က ပြောခဲ့သည်။ "မိမိတို့ရဲ့လွတ်လပ်မှုအတွက် မတရားသဖြင့် မှားယွင်းစွာကျူးလွန်ခြင်းခံရသူများ အပါအဝင် ထိခိုက်နစ်နာသူတွေကို အစိုးရက ပြန်လည်ကုစားပေးသင့်ပါတယ်"

မတ်လ ၂၃ ရက်နေ့တွင် Novel Coronavirus ကြောင့်တက္ကသိုလ်များပိတ်ပိတ်နေသည့် COVID-19 ရောဂါပိုးကူးစက်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံတွင်တွေ့ရှိကြောင်း ပထမဦးဆုံး အတည်ပြုခဲ့သည်။ မြန်မာ့အကျဉ်းထောင်များသည် အကျဉ်းသားဦးရေ အလွန်ထူထပ်မှု အမည်ဆိုးဖြင့် ကျော်ကြားနေပြီး သန့်ရှင်းမှုနည်းပါးသည့် အချက်သည် ရောဂါပြန့်ပွားမှုကို တိုးမြှင့်နိုင်ခြေ ရှိသည်။ နိုင်ငံသားများ မိမိတို့၏ အခွင့်အရေးများကျင့်သုံးမှုခြင်းကို ပိတ်ဆို့ထားခြင်းထက် ကမ္ဘာတဝှမ်းရှိ အစိုးရများ၏ စံနမူနာကို လိုက်နာသင့်ပြီး အထူးသဖြင့် COVID-19 ကူးစက်မှုအန္တရာယ်ရှိနေသည့် အခြေအနေတွင် အကျဉ်းသားများအား လွတ်ပေးသင့်ပါသည်။

အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) တို့သည် အစီရင်ခံစာအတွက် မတရားဖမ်းဆီးခြင်း ခံခဲ့ရသော ကျောင်းသား ၇ ဦးအပါအဝင်၊ ဆန္ဒပြမှုများကို မြင်တွေ့ခဲ့သည့် မျက်မြင်သက်သေများ၊ ရတနာပုံတက္ကသိုလ် အရာရှိများ၊ ပါမောက္ခများအပါအဝင် အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများ၊ လွတ်တော်အမတ် တစ်ဦး၊ သတင်းထောက်များ၊ အရပ်ဖက်လူ့အဖွဲ့အစည်းမှ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူများနှင့် အခြားသူများဖြင့် အင်တာဗျူး ၂၈ ခုကို ပြုလုပ်ခဲ့သည်။

ရတနာပုံ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသားများသည် ရှည်လျားသော နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားမှု သမိုင်းရှိသော မြန်မာတစ်နိုင်ငံလုံး ၏ ကျောင်းသားအဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည့် မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာ ကျောင်းသားများ သမဂ္ဂများအဖွဲ့ချုပ် (ABFSU)တွင် မည်သို့ ပါဝင်ခဲ့ပြီး မန္တလေးတိုင်း အတွင်းရှိ ကျောင်းသားများ အသတ်ခံရမှုအပါအဝင် ရာဇဝတ်မှုများ တိုးပွားလာပြီးနောက် ကျောင်းဝင်းအတွင်း လုံခြုံရေးနှင့် အခြားတိုးတက်မှုများကို တောင်းဆိုရန် နိုဝင်ဘာလ ၂၀၁၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၉ ခုနှစ်အတွင်း ဆန္ဒပြမှုများကို မည်သို့စည်းရုံးခဲ့သည်ကို အစီရင်ခံစာတွင် အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသည်။ ဤဆန္ဒပြမှုများ အတွင်းရတနာပုံတက္ကသိုလ်၏ အရာရှိများက ကျောင်းသားအဖွဲ့တစ်ဖွဲ့အား တက္ကသိုလ်ဝင်းအတွင်းသို့ မဝင်ရောက်နိုင်ရန် ဝင်းတံခါးများပိတ်ထားခြင်း သို့မဟုတ် ဆန္ဒပြသူများ ကျောင်းဝင်းအတွင်း မဝင်ရောက်စေရန် ပါမောက္ခများအား တံခါးဝတွင် စောင့်စေခြင်း တို့ကိုပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အဖြစ်အပျက်တစ်ခုတွင် ဆန္ဒပြကျောင်းသားများကို သံတူတစ်ခုဖြင့် ရိုက်နှက်မည်ဟု ပါမောက္ခတစ်ဦးက ခြိမ်းခြောက်ခဲ့သည်။

ထိုကဲ့သို့သော ခြိမ်းခြောက်မှုများ ရှိနေသော်လည်း ကျောင်းသားများသည် သူတို့၏ဆန္ဒပြမှုများကို ဆက်လက်ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ တက်ကြွစွာလှုပ်ရှားသူ ကျောင်းသားတစ်ဦးက "ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တောင်းဆိုချက်တွေဟာ ကျွန်တော်တို့အတွက် မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တောင်းဆိုချက်များတွေဟာ ကျောင်းသားများ အားလုံးအတွက်ဖြစ်ပါတယ်" ဟုရှင်းပြခဲ့သည်။

လေးလအတွင်း တတိယအကြိမ် မန္တလေးကျောင်းသားတစ်ဦး အသတ်ခံရအပြီးတွင် တက္ကသိုလ်ပါမောက္ခချုပ်မှ ကျောင်းသားများ၏ ကျောင်းဝင်းအတွင်း လုံခြုံရေးနှင့် ပက်သက်ပြီး စိုးရိမ်ပူပန်မှုကို ပယ်ချကာ ဆန္ဒပြကျောင်းသားများအား "ငါတို့ဟာလူသားတွေဘဲ။ လူသားတွေသေနိုင်တယ်" ဟုပြောခဲ့သည်။ ကျောင်းသားများသည် ၎င်းအားတုန့်ပြန်သည့် အနေဖြင့် ကျောင်းသားများအတွက် လုံခြုံရေးအစီအမံများပြုလုပ်ပေးရန် တောင်းဆိုမှုကို ပျက်ကွက်ခဲ့သော အစိုးရနှင့် တက္ကသိုလ်အရာရှိများ အတွက် သရုပ်ပြအသုဘတစ်ခုကို စီစဉ်ခဲ့သည်။

၂၀၁၈ ခုနှစ် ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့ သရုပ်ပြအသုဘပြီးပြီးခြင်း အရပ်ဝတ်ရဲများက ကျောင်းသား ၃ ဦးဖြစ်သည့် မျိုးချစ်ဇော် ၁၈ နှစ်၊ ရဲမင်းထွန်း ၂၃ နှစ်၊ နှင့် ကျော်သီဟရဲကျော် ၂၃ နှစ်တို့အား ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြမှုအစိတ်အပိုင်း တစ်ခုအဖြစ် အစိုးရနှင့်တက္ကသိုလ် အရာရှိများ၏ ဓါတ်ပုံများပါဝင်သည့် စက္ကူကတ်ထူပြား သရုပ်ပြခေါင်းတလားအား မီးရှို့ခဲ့သည့်အတွက် ဖမ်းဆီးခဲ့သည်။ ထိန်းသိမ်းခြင်းခံထားသည့် ကျောင်းသားခေါင်းဆောင် ၃ ဦးအား ပြန်လွတ်ပေးရန်

ထပ်မံတောင်းဆိုဆန္ဒပြခဲ့သည့် ရဲမျိုးဆွေ ၂၃ နှစ်၊ ဖုန်းမြင့်ကျော် ၂၀ နှစ်၊ ရဲလင်းအောင် ၂၀ နှစ်နှင့် နေဝင်းကျော် ၂၂ နှစ် တို့အား အာဏာပိုင်များမှ ဒီဇင်ဘာလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် ထပ်မံဖမ်းဆီးခဲ့ပါသည်။

အာဏာပိုင်များက ကျောင်းသားများအား မီးရှို့မှုနှင့် ဆန္ဒမပြမီ အစိုးရထံကြိုတင် အကြောင်းကြားခွင့်တောင်းရန် လိုအပ်သည့် ၂၀၁၆ ခုနှစ် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စီတန်းလှည့်လည်ခြင်း ဥပဒေ (ငြိမ်းချမ်းသောစုဝေးမှု ဥပဒေ)အား ချိုးဖောက်မှုဖြင့် တရားစွဲဆိုခဲ့သည်။ ၂၀၁၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၃ ရက်နေ့တွင် အမရပူရမြို့နယ်တရားရုံးမှ ကျောင်းသား ၇ ဦးစလုံးအား စွဲချက် နှစ်မျိုးလုံးတွင် အပြစ်ရှိကြောင်းဆုံးဖြတ်ခဲ့ပြီး သူတို့ကို ထောင်သုံးလ ချခဲ့သည်။

ထောင်ထဲတွင်ရှိစဉ်တွင် ထောင်စောင့်များမှသူတို့ကို ရိုက်နှက်ခဲ့ကြောင်း ကျောင်းသား ၄ ဦးမှ အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) ကိုပြောပြရာတွင် -

အစောင့်(တစ်)ယောက် အနောက်ကနေ ကျွန်တော့လက်ကို ဆွဲထားလို့မလှုပ်နိုင်ချိန်မှာ အခြားတစ်ယောက်က ကျွန်တော့မျက်နှာကို ရိုက်ပြီး ဗိုက်ကိုကန်တယ်။ အစောင့် ၂ ယောက်က အနောက်ကနေဆွဲထားချိန်မှာ အခြား ၂ ယောက်က ကန်နေတယ်၊ ရိုက်နေတယ်။ အစောင့်တွေကကလဲ ကျွန်တော့နောက်ကြောကို လက်ကိုင်တုတ်တစ် ချောင်းနဲ့ရိုက်တယ်။

ကျောင်းသားများသည် ရိုက်နှက်မှုများမှ ကြာရှည်စွာခံစားခဲ့ရသော နာကျင်မှုကို ဖော်ပြခဲ့သည်။

ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် အခြားရက်စက်ကြမ်းကြုတ်သော၊ လူမဆန်သည့် သို့မဟုတ် ဂုဏ်သိက္ခာကျဆင်းစေသော ပြုမူဆက်ဆံမှုကို ဆန့်ကျင်သည့် နိုင်ငံတကာ သဘောတူစာချုပ်မှ အကြောင်းအရာတစ်ခုအတွက် ရည်ရွယ်ချက်ရှိရှိ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖြစ်စေ စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာဖြစ်စေ ပြင်းထန်စွာနာကျင်စေမှု သို့မဟုတ် ခံစားစေမှုကို ညှင်းပန်းနှိပ်စက်မှုဟု အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုထားသည်။ နှိပ်စက်ညှင်းပန်းခြင်းနှင့် လူမဆန်စွာဆက်ဆံခြင်းကဲ့သို့သော အခြားသောပုံစံများမှ ကင်းလွတ်ခွင့်သည် အခြေခံကျ သောလူ့အခွင့်အရေး တစ်ရပ်ဖြစ်သည်သာမက နိုင်ငံတကာပြစ်မှုဆိုင်ရာဥပဒေ၊ နိုင်ငံတကာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် နိုင်ငံတကာ ဓလေ့ထုံးတမ်းဆိုင်ရာ ဥပဒေတို့မှလည်း အဆိုပါအခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးထားသည်။ ၎င်းအပြင် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် နိုင်ငံအားလုံးအတွက်လည်း အခြေခံကျသောအခွင့်အရေး တစ်ရပ်ဖြစ်ရုံမျှမက တရားဝင်လိုက်နာရန် တင်းကျပ်ထားသည်။

ကျောင်းသားများ၏ ထောင်တွင်းရိုက်နှက်ခံရမှု စွပ်စွဲချက်များအပေါ် အစိုးရအရာရှိများက စုံစမ်း စစ်ဆေးမှုတစ်ခု ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အစီရင်ခံစာရေးချိန်အထိ အာဏာပိုင်များမှ ပြည်သူလူထုအား ဖော်ပြခြင်း သို့မဟုတ် ကျောင်းသားများ တောင်းဆိုနေသည့် သူတို့၏ ရှာဖွေတွေ့ရှိချက်များ သို့မဟုတ် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုရလဒ်များအား အစီရင်ခံစာ တစ်ခုမျှထုတ်ပြန်ခဲ့ခြင်း မရှိခဲ့ပေ။

မန္တလေးကျောင်းသား ၇ ဦး၏ ဖြစ်ရပ်သည် အခြေခံ အခွင့်အရေးများကို အထူးသဖြင့် လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့် အခွင့်အရေး ကန့်သတ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ပြဿနာများကို သက်တော့ပြနေပြီး မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများနှင့် အခြားသော မတရားဖမ်းဆီး ထိန်းသိမ်းခြင်းခံရသူများ အတွက် ကုထုံးမရှိခြင်းကိုလည်း ဖော်ပြနေပါသည်။ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားများအား ကူညီစောင့်ရှောက်ရေး အသင်း (မြန်မာ) (AAPP) အရ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသား ၅၈၂ ဦး ထောင်ထဲတွင် ရှိနေပြီး လူ့အခွင့်အရေးကာကွယ်သူများသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေအရ အကာအကွယ်ပေးထားသော အခွင့်အရေးများကို ကျင့်သုံးမှုအတွက် မတရားထောင်ချခံရခြင်းများကို ဆက်လက်ရင်ဆိုင်နေဆဲဖြစ်သည်။

လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်တို့ကို အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေနှင့် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်း ဥပဒေမှလည်း ကာကွယ်ပေးထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ပါဝင်လက်မှတ်ရေးထိုးထားသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးကြေညာစာတမ်း(UDHR) အပိုဒ် ၁၉ နှင့် ပုဒ်မ၂၀(၁) တွင် လွတ်လပ်စွာထင်မြင်နိုင်ခွင့်နှင့် လွတ်လပ်စွာ

ထုတ်ဖော်ပြောဆိုပိုင်ခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့် အသင်းအဖွဲ့ ဖွဲ့ခွင့်တို့ကို အကာအကွယ်ပေးထားပါသည်။ ထိုအခွင့်အရေးများကိုလည်း နိုင်ငံများအားလုံးမှ လိုက်နာရန် စည်းနှောင်ထားသည့် နိုင်ငံတကာလေ့ထုံးတမ်းများဆိုင်ရာ ဥပဒေ အောက်တွင်လည်း အသိအမှတ်ပြု ထားပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေပုဒ်မ ၃၅၄ (ခ)တွင် "နိုင်ငံသားများ၏ ခိုင်မာသော ထင်မြင် ယူဆချက်များနှင့် ခံယူချက်များကို လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်နှင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး" နှင့် "လက်နက်များ ကိုင်ဆောင်ခြင်း မပြုဘဲ ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခြင်းနှင့် စီတန်းလှည့်လည်ခြင်းတို့အတွက် အခွင့်အရေးများ" ကို ပြဌာန်းဖော်ပြထားပါသည်။

ဤကာကွယ်မှုများရှိနေသော်လည်း အာဏာပိုင်များသည် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့် အခွင့်အရေးများကို ကန့်သတ်ရန်အတွက် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးမှုဥပဒေ ကဲ့သို့သော ကျယ်ပြန့်သော ဥပဒေများကို ဆက်လက် အသုံးပြုနေဆဲဖြစ်သည်။ မကြာသေးမီနှစ်ကာလများတွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့် ဥပဒေအား ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်မှုများစွာ ပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း အချို့သော ပြင်ဆင်ဖြည့်စွက်မှုတို့သည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေနှင့် ကိုက်ညီမှုမရှိပေ။ နိုင်ငံတွင်းရှိ စုဝေးခွင့်အခွင့်အရေးများကို ထပ်မံချိုးဖောက်နိုင်သည့် ၂၀၁၈ ခုနှစ် ပြင်ဆင် ဖြည့်စွက်ချက်အသစ်များသည် မြန်မာနိုင်ငံရှိ လူထုအခြေပြု အဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်သူများ၏ ကျယ်ပြန့်သော ဆန္ဒပြမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေခဲ့သည်။

ဤအစီရင်ခံစာ ရေးနေချိန်တွင် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့် ဥပဒေကိုပြင်ဆင်ရန်အတွက် နောက်ဆုံးဥပဒေကြမ်းသည် ပြည်သူ့လွှတ်တော်တွင် ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။

ထိရောက်သော ပြန်လည်ကုစားမှုအခွင့်အရေး

အခြေခံအခွင့်အရေးများ ချိုးဖောက်ခြင်းခံရသည့်အခါ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေသည် အရည်အချင်းရှိသော အခွင့်အာဏာ တစ်ခုက ဆုံးဖြတ်ထားသည့်အတိုင်း ထိရောက်သောကုသမှုအတွက် ဆောင်ရွက်ပေးရန်လိုသည်။ အဆိုပါပြန်လည် ကုစားမှုနည်းလမ်းများတွင် (အစီရင်ခံစာတွင် ပိုမိုတိကျစွာ ဖော်ပြထားပါသည်)" ထိခိုက်နှစ်နာမှုအတွက် ပြန်လည်ပေးအပ်ခြင်း၊ နစ်နာကြေးပေးခြင်း၊ ပြန်လည်ထူထောင်ခြင်း၊ စိတ်ကျေနပ်မှုရှိခြင်း၊ ခိုင်မာမှုရှိသော အာမခံ ချက်များ" ပါဝင်နိုင်ပါသည်။

ရတနာပုံတက္ကသိုလ်မှ ကျောင်းသား ၇ ဦးအပါအဝင် နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများအား မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရမှ ထိရောက်သော ပြန်လည်ကုစားခွင့်များပေးသင့်ကြောင်း ယနေ့ထုတ် အစီရင်ခံစာတွင် အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) တို့မှ မီးမောင်းထိုး ဖော်ပြထားပါသည်။

ထိုကဲ့သို့သော ချိုးဖောက်မှုများ ထပ်မံဖြစ်ပွားခြင်း မရှိစေရန် အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) တို့သည် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့်ကို ကန့်သတ်ထားသည့် ပြဌာန်းချက်များနှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်ကို ကျင့်သုံးခြင်း အတွက် ပြစ်မှုဆိုင်ရာ ပြစ်ဒဏ်များကို ပယ်ဖျက်ရန်အတွက် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခြင်းကို ပြင်ဆင်ရန် မြန်မာ့လွတ်တော်အား တောင်းဆိုပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ဆန့်ကျင်ရေး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူစာချုပ်ကို အတည်ပြုပေးရန်၊ မြန်မာနိုင်ငံ၏ အကျဉ်းထောင်များတွင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှု အသုံးပြုမှုကို အဆုံးသတ်စေသော မူဝါဒများနှင့် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို အကောင်အထည်ဖော်ရန်နှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သူများမှ တာဝန်ယူမှုကို အာမခံပေးရန် အဖွဲ့အစည်းများ အနေဖြင့်လည်း အစိုးရထံတောင်းဆိုပါသည်။

ရတနာပုံတက္ကသိုလ်ဆန္ဒပြမှုများတွင် ပါဝင်ခဲ့သည့် ကျောင်းသား ၆ ဦး၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိများကို အစီရင်ခံစာတွင်ဖော်ပြထားသည်။ ABFSU ကျောင်းသားများ၏ မြန်မာနိုင်ငံပညာရေး ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများကို တိုးမြှင့်လုပ်ဆောင်ရန် အစောပိုင်း ကြိုးပမ်းမှုများကို လေ့လာပြီးနောက် ၎င်းကျောင်းသားတို့အထံမှ အချို့သည် နိုင်ငံရေးနိုးကြားတက်ကြွလာခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့သော ကြိုးပမ်းမှုတစ်ခုမှာ ၂၀၁၅ခုနှစ် မတ်လတွင် မန္တလေးတိုင်း၊ လက်ပံတောင်း မြို့နယ်ရှိ မြန်မာအာဏာပိုင်များ၏ သွေးထွက်သံယို ဖြိုခွဲနှိမ်နင်းခြင်းဖြင့် အဆုံးသတ်ခဲ့သော ချီတက်ပွဲတစ်ခု အပေါ်တွင် ဗဟိုပြုခဲ့သည်။ ၂၀၁၅ ခုနှစ် အောက်တိုဘာလ တွင် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) နှင့် ဟားဗတ်ဥပဒေကျောင်းမှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးသုတေသနဌာန the International Human Rights Clinic at Harvard Law School တို့သည် လက်ပံတောင်းတောင် အရေးယူပိတ်ဆိုမှု - ငြိမ်းချမ်းစွာစုဝေးခွင့်နှင့်

လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်အား အလွန်အကျွံအင်အားသုံခြင်းနှင့်ချိုးဖောက်ခြင်း [Crackdown at Letpadan: Excessive Force and Violations of the Rights to Freedom of Peaceful Assembly and Expression](#) အစီရင်ခံစာကို ပူးတွဲထုတ်ဝေခဲ့သည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာဖြင့် လွတ်လပ်စွာထုတ်ဖော်ပြောဆိုခွင့်နှင့် ငြိမ်းချမ်းစွာ စုဝေးခွင့် အခွင့်အရေးများအား တားမြစ်ခြင်းနှင့် ၂၀၁၅ ခုနှစ် ပဲခူးတိုင်းဒေသကြီး၊ လက်ပံတန်းတွင် ရဲများမှ အင်အားအလွန်အကျွံ အသုံးပြုခြင်းကို အာရုံစိုက်စေရန် တင်ပြခဲ့သည်။ ABFSU မှ အစီရင်ခံစာ အတွက် နိဒါန်းကို ရေးသားခဲ့ပါသည်။

ဤနောက်ဆုံးအစီရင်ခံစာတွင် ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်များအပေါ် ဆက်လက်ကန့်သတ်ချက်များနှင့် ကျောင်းသားများ အနေဖြင့်၎င်းတို့၏ အခွင့်အရေးများကို ဖွံ့ဖြိုးစွာ ခုခံကာကွယ်နေခြင်းကို အသံနှင့် ဖော်တီဖိုင်ရိုက် (Fortify Rights) တို့သည် မီးမောင်းထိုးပြနေပါသည်။

“ကျွန်တော်ဟာ ကျောင်းသားတွေရဲ့ အခွင့်အရေးတွေကို ကာကွယ်နေသူပါဟု မိမိကိုယ်ကို ခံစားရပါတယ်” မြန်မာနိုင်ငံလုံးဆိုင်ရာကျောင်းသားသမဂ္ဂများ အဖွဲ့ချုပ် (ABFSU)၏ ရတနာပုံတက္ကသိုလ်ဥက္ကဋ္ဌ ဦးကျော်သီဟရဲကျော်က ပြောခဲ့သည်။ “ကျွန်တော့် အတွက်လုပ်နေတာမဟုတ်ဘဲ ကျောင်းသားထုတစ်ခုလုံးနဲ့ အနာဂတ်မျိုးဆက်အတွက် ဖြစ်တယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ ... ကျွန်တော်တို့ ပြောင်းလဲမှုတစ်ခု လိုအပ်နေလို့ပါ”

ပိုမိုသိရှိလိုပါက ကျေးဇူးပြု၍ ဆက်သွယ်ရန် -

Jacob Bogart, Legal Fellow, Fortify Rights
+66 97 147 3474 (Thailand)
+1 513 238 2400 (USA, Whatsapp)
Email: Jacob.bogart@fortifyrights.org
Twitter: @BogartJacob

Ye Wai Phyo Aung, Co-founder, Athan
+95 9 427563165 (Myanmar)
yewaiphyoang@hotmail.com
Twitter: @Chaungalay

Amy Smith, Executive Director, Fortify Rights
+66 87 795 5454 (Thailand)
Email: amy.smith@fortifyrights.org
Twitter: @AmyAlexSmith, @FortifyRights